

ESPAI D'OPINIONS

Nº262
Març 2013

Rafel Borràs Ensenyat

Coordinador de programes

Fundació Gadeso

TÉ SOLUCIÓ L'ATUR JUVENIL?

Amb una taxa d'atur de la població menor de 25 anys del 57,02% a les Illes Balears (55,13% en el Regne d'Espanya), la pregunta és pertinent. La contestació és clara i concisa: Amb l'actual política econòmica no té solució.

La manca d'ocupació per a la joventut no és un problema de normativa laboral, ni de costos laborals. Té a veure, en part amb l'herència del model de creixement d'abans de l'esclat de la bombolla immobiliària, i inherent a un model turístic intensiu amb poca obra escassament productiva. Un i altre han incentivat l'abandó primerenc del sistema escolar. El turisme, que contracta manco personal per turista arribat a les Illes-, precisa mà d'obra amb perfils professionals mitjos-baixos i tan mal retribuïts que no permeten, ni de bon tros, l'emancipació de la gent jove. Hi ha cada cop menys oportunitats i incentius per a la incorporació al mercat laboral. Aquesta és la explicació de les altíssimes taxes d'atur que reflexa l'EPA.

Les retallades en el sistema educatiu i en Polítiques Actives d'Ocupació estan creant dèficits estructurals de present i de futur: Hipotequen el present laboral del jove i, els que poden i tenen suficient preparació emigren. Alhora estan provocant un dèficit d'ocupabilitat futura per a molta població jove. És la doble ruptura del principi d'igualtat d'oportunitats. Per tant hom pot concloure que és ben necessària una Estratègia d'Ocupació Juvenil que capgiri la situació actual i posi fre al desastre social al que ens condueixen les actuals polítiques econòmiques.

L'atur juvenil no té solució mentre no amaini el tsunami de l'austeritat. Les persones joves seguiran soffrint taxes elevades d'atur mentre no es mogui l'economia, mentre no hi hagi crèdit, mentre no s'estimuli de debò l'economia productiva, en definitiva, mentre no es creï ocupació en general. És més, si una futura revifada econòmica no va acompanyada d'un canvi de model de creixement, pot ser una flor que no farà estiu. A aquestes alçades del segle XXI, a unes Illes Balears mega-especialitzades en turisme, fa falta molt valor afegit i negocis amb molta rendibilitat per garantir el repartiment de part dels

guanys en creació i manteniment d'una ocupació mínimament digna. Paradoxalment la Troika (CE, BCE i FMI) mana tot el contrari i el Govern de Rajoy compleix les ordres talment estiguéssim rescatats pel quatre costats.

En aquest context és un sarcasme que el govern d'Espanya presenti com una gran solució al drama de l'atur juvenil la "Estrategia de Emprendimiento y Empleo Juvenil 2013-2016". Conec dos documents relacionats amb aquest assumpte. El primer una Nota de Premsa del Ministerio de Empleo y Seguridad Social¹ que no deixa de ser un conjunt d'intencions inconnexes i, tanmateix, mal enfocades. L'obsessió ideològica i propagandística del govern del PP amb la retòrica envers l'emprenedoria el du a cometre la errada conceptual de lligar el drama de l'atur juvenil amb un tema que, en el pitjors dels casos, en comparació a la descohesió social que provoca l'atur massiu, és un problema relatiu.

He de reconèixer que soc molt escèptic sobre l'efectivitat de les polítiques públiques de promoció de l'emprenedoria i l'auto-ocupació. Comparteixo la idea que el que cal és reforçar la grandària de les nostres empreses i que, en paraules del catedràtic de Dret del Treball i de la Seguritat Social, Jesús Cruz Villalón, "tenemos que romper con los estereotipos generalizados de poner nuestra confianza en el fomento de experiencias dudosas de autoempleo o creación de microempresas sin inversión fuerte que las sustente. La respuesta real sólo se puede encontrar apostando por el crecimiento de las dimensiones medias de nuestras empresas, porque son quienes pueden emerger como las locomotoras de la actividad económica, empresas con capacidad real de invertir en innovación y desarrollo y que, a la postre, pueden en el medio y largo plazo garantizar un modelo de más y mejor empleo en nuestro mercado de trabajo." ("El tamaño importa" El País 28.02.2013).

En qualsevol cas, si algun sentit té invertir doblers públics en aquestes polítiques és per incentivar i consolidar canvis en els models econòmics. Poso un exemple: Al meu parer hauria tingut sentit invertir en emprenedoria en el marc de la reforma integral de la Platja de Palma, dissenyada per l'equip de Margarita Nágera; però no en té ni mica fer-ho ara amb un projecte que, en el millor dels casos, pot donar oportunitats a nous empresaris que s'arrisquin a pagar el traspàs d'un negoci amb data d'obertura dels anys 70.

El segon document que conec és el Reial Decret-Llei 4/2013, de 22 de febrer, titulat amb l'eufemisme de mesures de suport a l'emprenedor i d'estímul del creixement i de la creació d'ocupació. Aquest document, publicat al BOE del dissabte, 23 de febrer de 2013, ja és més concret i moltíssim més decebedor.

Resumidament el contingut d'allò concret d'aquesta "Estrategia de Emprendimiento y Empleo Juvenil 2013-2016" és el següent:

No són estímuls a la contractació. Són un conjunt de mesures per a l'abaratiment dels costos laborals i un augment de la precarietat laboral i social. Els capítols III i IV (articles 9 a 15) contenen la legislació, al meu parer, més

---

¹ Disponible a <http://prensa.empleo.gob.es/WebPrensa/noticias/ministro/detalle/1889>

precaritzadora que mai s'ha fet per als joves menors de 32 anys. És la implantació d'una mena de MiniJobs empitjorats. Els aspectes fonamentals són:

Possibilita a les ETT fer contractes de formació. L'anterior reforma laboral del PP i CiU ha permès que una persona jove (de 16 a 32 anys) pugui estar en formació 16 ans a una mateixa empresa. Però en aquests 16 anys de formació havia de canviar d'ocupació cada tres anys, per tant la trajectòria formativo-laboral s'escurçava. Ara el treballador serà de l'ETT, qui el podrà posar a disposició de distintes empreses i distintes ocupacions. La trajectòria formativo-laboral de 16 anys es podrà realitzar a un baix cost.

El RDL crea una nova modalitat contractual, denominada "primera ocupació jove" (article 12). És aquest un contracte temporal causal, fonamentat únicament en l'absència d'experiència laboral per a menors de trenta anys. És a dir a les persones de menys de 30 anys se'ls podran fer contractes temporals (amb durada mínima de tres mesos) tot i que el lloc de treball sigui permanent i independentment de la grandària i solidesa de l'empresa inqüestionable.

Es modifiquen els requisits exigits per a la contractació en pràctiques, eliminant la barrera temporal que lligava l'ocupació a la formació. Fins ara hi havia un límit de cinc anys entre la finalització dels estudis i la contractació sota aquesta modalitat per "posar en pràctica allò estudiat". Aquest vincle de continuïtat entre la formació teòrica i les pràctiques fonamentava el propi contracte que ara queda, en bona mesura, desnaturalitzat. Els contractes en pràctiques poden ser utilitzats a discreció amb tota persona menor de trenta anys, sense importar que els estudis a posar en pràctica s'haguessin finalitzat molts anys abans. És a dir, mà d'obra qualificada i excepcionalment barata ja que, cal recordar-ho, el salari pot oscil·lar entre el 60 i el 75 per cent del fixat en conveni durant els primers anys d'aquest contracte. A més, és un contracte amb bonificacions a la Seguretat Social i el poden fer les ETT.

Se re-instaura la bonificació a la contractació temporal (a jornada completa i a temps parcial). Hi ha abundants estudis que demostren que las bonificacions a la contractació són una despesa molt costosa i poc eficaç. Lògicament, si no hi ha activitat econòmica i necessitat –o conveniència- de contractar, per molta bonificació que es faci, el mercat laboral no s'activarà. Però el que ja és el sùmmum és que se subvencionin les situacions més precàries: la temporalitat i el temps parcial. S'ha d'insistir en que el treball a temps parcial és majoritàriament no desitjat, i un factor importat de generació de "treballadors/es pobres" i amb baixa protecció social.

Les dades ens indiquen que, en aquests anys de crisi, el col·lectiu de persones a temps parcial va en augment. Ara, amb aquesta nova reforma laboral, la dualitat es podrà incrementar. Fins ara el treball a temps parcial és molt majoritàriament femení. Ara serà, també, juvenil.

L'únic incentiu a la contractació indefinida de joves (article 10) exclou als fixos discontinus. És sorprenent que a Balears ningú digui res !

No és una estratègia d'emprenedoria. És un nou impuls a la precarietat laboral i social per les següent raons:

Les reduccions i bonificacions a la Seguretat Social als joves (homes de menys de 30 anys i dones de menys de 35), la possibilitat de compatibilitzar la prestació d'atur amb el treball per compte propi i els incentius fiscals (articles 1 a 8), són d'una eficàcia relativa i molt discutible sense que hi hagi una revifada de l'activitat econòmica i amb un sistema de crèdit que possibiliti l'economia productiva. Pot tenir, no obstant, una repercussió immediata en la potenciació dels TRADE (els treballadors autònoms econòmicament dependents). L'autònom dependent no és un emprenedor. Un 75% dels seus ingressos provenen d'un mateix client (generalment d'una gran empresa), per tant, ni obre mercat nou ni crea ocupació.

Les dades corroboren aquesta hipòtesis d'utilització de TRADES als processos de descentralització de les grans empreses. Curiosament en la mesura que la crisi es prolonga (i el crèdit està sec), creix el nombre de TRADES passant de 55.300 a l'any 2008 a 62.000 l'any 2012 (dades mitjanes de l'EPA).

És un impuls a la precarietat perquè, en lloc d'oferir feines mínimament estables i retribuïdes o projectes realment emprenedors (qualsevol impuls a l'emprenedoria ha de contemplar els fracassos dels projectes primerencs), del que realment es tracta és d'oferir als joves que es converteixin en "falsos autònoms", amb unes carreres laborals absolutament incertes, sense prestació d'atur i, en la pràctica servint de mà d'obra més barata que si fos per compte aliè.

En definitiva, em temo que el Govern segueix sense una estratègia i es reitera en les improvisacions. No hi ha polítiques actives per a l'ocupació juvenil de debò i el que sí és palès són les polítiques de devaluació interna, amb una baixada descomunal dels costos laborals. En aquest cas, dels joves.